

88 ԹԵՂԵՆԻ ԷՎԻԼ 11

—Մոգատեմա թարաֆը հիւքիւ
մէթի Սենիյետէն, Նարիեէ գումրան.
Եասընըն Բակջիասա քեային Ղալաս
դօլ շէհրի ֆապրիդասընս սբարըշ
լունան պիր դթա գորխը ֆըդաթի

րի ալընաք, թէրգոյ չափընն սուլարը
ճօշուպ բէք չօգ խաւարածը մուծիւ
օլտուար: Սէքէնէլէր, խանէլէրին
թէրքէ մէկուր օլուպ, պիր չէ, դա-
չըրաւարդը խաւարածն, պու կիւնքի
կիւն ուճ տէրէճէտէ սէֆիլ պիր հալտէ
պուլունմագտա տըրլար:

Այնի վագըթտա, տիկէր պիր բը-
մաղըն սուլարը, Սան-Ֆիրիքօ մէյ-
տանըն պատար: Պու սուրէթլէ, եիր-
մի ալթը քիչի, սուլարտան իհաթա
օլունուպ, սուլար չէքիմէտիլինտէ աճ-
լըգտան էօլմէսիլէր իչին, պուլարա
էթմէք վիլիլտի, Բօնիթա ալկըրալիտէ
նամ քէօրիւ իւղէրինտէ վագը օլան
ուֆագ խանէլէր, սուլարըն աղընթը-
սընտան գու վիլթիլմէ սուրըլտը: Մէյ-
քիւր խանէլէրի թուլթան տէսթէքլէր-
տէն իւչիւնիւ սուլար ալըպ կէօթիւր-
միւլէր, վէ խանէլէր իսէ, երգըմագ-
թէհլիքսիւտէ իտիլէր:

Թիւնմանթտա պէօլիւք պիր պիւտ-
նըն իշ տուվարըն սուլար ալըպ կէօ-
թիւրալիւք: Էմա վէ կըրէվ բըմագ-
լարը ճօշու: Տայիրէյի պէլէտիլէ գա-
նըք Եօլլաք: Մաթանտա, 33 մէթ-
րօ ուղունլուղունտա օլան պիր տուվա-
րը սէլ ալըպ կէօթիւրտիւ:

Սան Սալվիտէ, սօգալար, երգը-
լան պիւտարըն բարչալարը իլէ տօլու
իտի:

Բօնիթանիլ Եօլու իւղէրինտէ, վէ
Մաթանտա թարաֆընտա, սուլար ճօշ-
տու: Բըրաթօտա թարալարը սու պտա-
տը: Սինեա, Գաչէլինա, վէ Թօրիէ ա-
սաքիլ տալիս սէվգ օլունու: Թէհ-
լիքէ օլտաա հէր եէրտէն զիւտաէ ի-
տի, իչինտէքլէր գաչմաա վագըթ
պուլունմագտա, սուլար պիր խանէ-
յի սիւրիւքլէր պէօթիւրտիլէր: Էօյ-
լէտէն սօնրա սաթիլ պիրտէ, վիլանէ-
լէրին ալթընտան ալթը նաչէ չըգարը-
տը: վէ հալէա զա չըգաճագ տըր տէ-
յի դանն օլունու:

Պիղանլուտա տալիս բըմագ ճօշուպ,
թալարըն սու պատար, չէհլիլի սու-
լար իհաթա իլլէմիլէր տիլ:

Օրնալուտա բըմագը, մահը հալին
նինճի կիւնէս ճօշուպ, սուլար քէօր-
իւնիւն իւղէրինտէն կէտիլէր: Վագը
օլան դարաք զիւտան, պիր միլեմա եա-
գըն թահմին օլունու:

Մահը հալին 16 սընտա չըգարըլան
իթալի նամ Բօմա դագըթտաբնտա տա-
լի շու վէճ իլէ օգունմուշ տուր:

Թիւր բըմագընն սուլարը, տիւն-
տէն պէրու զիւտաէսիլլէ կիւ. քսէլմէք-
տէ տիր: Սուլարըն, պիր թագըմ ա-
դաճ քիւթիւքլէրին, վէ էչեա վէ սա-
յիլէ բարչալարը, վէ վագըթ վագըթ
տալի, հայվան լաչէլէրին սիւրիւք-
լէյիլ պէօթիւրտիլ քէրի կէօթիւրտիւ:

—Թալլալըլթ նամ վիլէննա զագը-
թտաբնտա շու ալթիլտէքլէ աճալիլ ի-
լան օգունմուշ տուր:

«Տօլմու վէ անա վէ պաթաք պու-
լունմաա կէնճ պիր էնէպիլ գարը:
պաղէն վագըթըն էյլէնմէքլէ կէչի-
մէք իլթիլտիլինտէն, աղըլը վէ լիւր-
պիլլէ պիր տէլիլտէն իլէ մէքթուպ-
լաչմագ ալթուլէր:

Մէքթուպլար շու իսիմէ Եօլլալարը,
եանիլ, Էթէլէ, Էթէլէ, Էթէլէ, Էթէլէ
ուլէլէ:

—Պիլտալիլտա թագ ու նէչր օ-
լունտա զագըթտաբնտա պիրիլինտէ
շու վէճ իլէ օգունմուշ տուր:

«Վայլէթլէ զէնիլին պիր իրաւոճը,
պիլլէյիլ նէ սէպէպէ մէպիլ, եաչա-
մագտան օսանաքագ, պու տէֆա քէն-
տու. քէնտուլի Էօլլալարըլէ տիլ:

«Պուլունա դատար թէպճիւպ օ-

լունմագ պիր չէյ Եօգ տըր, իլին
թօլալիլտէ, պու առամաք քէնտուլի
Էօլլալարըլէ իլին գուլլալարըլէ թա-
րիքտէ տիր, Էօլլէ պիր թարիք քի
զանն իտէրիք քի, միսիլ Եօգ տըր:

«Պու առամ պիր քիթապտա օգուր
քի ինտան եալընը, աղըրտան նէֆէս
ալմաեք, իլլա, վիճուտիլ տէլիլթ-
րինտէն տալիլ ալըր: Պուլունտա դայլթ-
ագըլանն սուրէթտէ շու նէթիլմէյի չը-
գարըր քի պիր առամ վիճուտիլին տէ-
լիլթէրին գալաաղընտա, տէրէճէ
պէ տէրէճէ պօղուլուր վէ պու սու-
րէթլէ աղըր հիսս իթմէքսիլլէ հէր
հալտէ Էօլլէր: Պագաթ, պու Եօլ իլլէ
Էօլլէք իլին նէ Եալմալը իտի: Պուլ-
տանտա գօլալ չէյ Եօգ տըր, պուլուն
մէքթէպի թըպպիլթ թալէպէլէրին
քաաֆէթի տալիլ պիր: Շէօլլէ քի
թէքթիլ վիճուտէ, միւլթիլ օլտուղու
գատար գաթը պիր մաճուն սիւրմէլի
քի պու սուրէթլէ վիճուտիլ տէլիլթ-
լէրինէ հալա կիւմէսին:

Պիղիմ աճալիլ, առամ տալիլ պէօյ-
լէ Եալմալ վէ չօգտա հաղը իթտիլ չիւն-
քի, իշ պու աղըլանն ալթիլտիլթ իթ-
րա իթտիլթտէն օն սաթիլ սօնրա, սօն
նէֆէսիլլէ թէքթիլ իլլէմիլ իտի:

Քէնտու քէնտուլէրին Էօլլալարըլէ
սէվտաբնտ միւլթէլա օլանլար, զէ-
հիլէ միւրաճաթ իտէճէք եէրտէ,
պու առամտան իպրիլթ ալարագ օնու
թարիլին թուլթալար էյի իտէլլէր,
չիւնքի, զէհիլ քէնտա թէհսիլ իլլէ-
տիլի կիւպ, թապաճա տալիլ գօն-
չուլարըն քահմէթը պօղուր:

—Բարիտէ, դայլթ կիւզէլ պիր
կէնճ գըր, ուճ տէրէճէտէ ֆագըր պիր
հալտէ պուլունտուղունտան, պիր իշ
պուլմագ իւղլէ, մօտաա տալիլ չէյ-
լէր ութտան պիր թիւճաբըն մաղադ-
սընտ կիւտիլ, թիւճաբըն օթուրտու-
ղու եաղը օտաբնտ չըգար, վէ պու-
լունտուղու հալի բէրիլանիլ իֆատէ
պիրլէ, մաղադսընտ քէնտիլլէ պիր
իշ վիլմէլէր իլին թիւճաբըն րիճա ի-
լէմէսիլտէ, թիւճաբըն տըր րիճաբըն
գապուլ, վէ այտա Եօլլ քիւրաքը մաչ
վիլթէլլին վատ իտէր, վէ պու սու-
րէթլէ, գըրըն Եօլլէյիլ քէնտիլին
ճէլպ իտէրէք իմիլ վիլլիլ, վէվահիճէ
գըրըն նամաճունա դատա իտէր, վէ
պիր գաչ իլլանտէն մաղադաա կէչիլ,
իլինէ պագալաբըն իլթալ իտէրէք,
գըրը պաչընտան սալար:

Դըր, դարալաչաբըրտըր կիւնիւ,
թիւճաբըն մաղադաա կիւտիլ ֆա-
գաթ թիւճաբըն, մէրդ ուլմէյի օտաա
տիլարը գօլմաա գալաբըր իտէ տէ,
գըրըն, եալլարըպ Եալարմաք վէ
նամաճունա պիր բարալըր իթտիլթ-
տէն սօնրա, չիւտիլ տէ քէնտիլինտէն
Եօլլ չէլլիլպ, վատիլտէ պուլուն-
մալաբըն իլլանտէլթէ գարըր օլմա-
սընտ իֆատէ իտէրէք, թիւճաբըն մէր-
համէթիլ թահիլթ իտէր, վէ պու-
լունտան իւղէրինէ, թիւճաբըն, պիր գաչ
կիւնտէն կէլ տէյիլ, Եօլլէ պաչընտան
տէֆ իտէր. վէ գըր պիր իլլէ կիւն սօն-
րա իլթիլթիլտէ, թիւճաբըն, պու տէ-
ֆա տալիլ, ալիլ մալմէլէտէ պուլուն-
տալ, գըրը մաղադաա տէլ իթտի-
լիլ:

Գըր տըր մէյիւտալիլթէ կիւրիլթար
օլարագ, պիր րըլլիլթը թագաճաա
էլտէ իտէր, վէ տօղու մէրդու
թիւճաբըն խանէսիլլէ կիւտիլ, օտա-
սընտ չըգար, վէ օրտա թագաճաա
սընտ պէլլինտէն չըգարըպ, դայլթ Եա-
գընտան թիւճաբըն կէօթիլինտէն վու-
րալ վէ պտալէս թագաճաա իլլէ քէն-
տիլին տալիլ վուլունալ էօլլալարըլէ:

Թիւճաբըն, հէր նէ գատար աղըր
սուրէթտէ վուլունալ իտէ տէ, թէհ-
լիլթէլի պիր հալտէ պուլունմաաղըր-
նը հէքիլմէր թահագըք իթիլլէր տիր:

—Պագըրըք սէպէպիլնա Պէրլին
Էհալիլ, իտանա գալաբընտա տըր
տէյիլ մէյմուլ օլունուր: Պօլ կէզէն ա-
մէլլէր, չօղալըն օլուպ, վէ իգալմէթ
իթմէք իլին ալա խանէ պուլունմաաղը-
րընտան հիւքիլմէթ օլ պագտէ էնտի-
լէնէ տիւլար օլմուշ տուր: Ալաֆրան-
կա հիւտ. 3տէ չըգարըլան կաղէթ
տ'Ալիպպալիլ դաղէթաա, պու պագտէ
չէօլլէ տէր Բէսիլ րարթիլթարըն թա-
տիլլէն նէգարէն, 300 պին քիլի, Պէրլի-
նիլ սահիլ Էմալարընն մասալ հիւք-
միւնէ կէչիլլէ օլան թալմալ սէպէպիլտէն
խանէլլէրին թէրքէ մէհպուր օլմուշալ
տըր, պուլարտան չօղու, պարըն-
ագ պիր եէր պուլմագ իլին սօգադ-
լարտա սէրսէրի կէղմէքտէ տիրլէր,
Եօգ տըր պիր էվ քի օրտա իշ պու
միսիլ կէօթիլլէմէտիլ ալթիլթիլթ միւ-
լահէտէ օլունմաալ:

Խանէսիլ գալալար իլին, իլլէ գըր-
լա թալալիլ իթմէք իսթիլթիլ իտէ տէ,
սօնրաա, դայլթ պէօյիլք մահ-
ղուլար հուսուլէ կէլլէլլէյի ֆէհմ օ-
լունալար, օլ նիլթիլտէն վագ կէչիլլէ
տիր: Շիմտիլիլ հալ, պիր թագըմ Էթ-
էլալ, չէհիլլին իլլանտէն կէչիլպ, մալիլ-
եալարը իլլէ պիրլիլթտէ, մէյտանլարտա
գօնմագտա տըրլար:

—Խիլլիլթըտա, աղըրին պիրի-
սի, սօգադ տա կիւտէն 19 եաչընտա պիր
կէնճ գըրըն Էհալլէն սալա պիր եէրէ
կէօթիլլէրէք, քըրընա գատա իլլէտի-
լի իլին, 12 տէնէ քիւլլէնէ հիւքմ օ-
լունմուշ օլտու գու թալմագտա օգուն-
մուշ տուր:

—Պու տէֆա վիլէնտա թահիլթիլ
նուֆուս օլունտուգտա, չէհիլ մէգ-
քիւրտէ, 901-330 նուֆուս պուլուն-
մագտա օլունտու նուալըրտէ տարի
Պէրլինտէ, 827-013 նուֆուս պուլուն-
տուլու կէօթիլլէրտէ տիր:

Եհնի պիր թալմաթիլթիլթտէ տալիլ
Պէրլինտէ, 827-013 նուֆուս պուլուն-
տուլու կէօթիլլէրտէ տիր:

—Խալիլիլտան ալընա խալիլթ-
լէրին պէնտանն նէգարէն, գօլլէրա
իլլէթիլ մալալթիլթիլ, Էհալլէթիլ մէգ-
քիւրտէ հիւքմիլ չէտիլտէն իճրա ի-
տիլպ, Էօլլէլլէրին ստեղը իսէ կիւնտէն
կիւնէ չօղալմագտա իլլէ:

Լանպէրիլտէ տալիլ իլլէթիլ մէգքիւր-
պաչ կէօթիլլէրտէ տիր:

—Բաա հագըթլէլլէր, թէօլպէլլէ
կէլլէլլէրին, քեալթիլլէր րուհպան
թագըլմէն թէնպիլ իթմիլ օլունտու-
տան, րուհպալար, մանաթըրլարտա
սէքիլ կիւն չիլլէ չէքէճէքլէր տիր:

Անգղիոյ հաալալալալ ձրի թանգարաններն
և ընթերցարանները

... Խմբագիր:

Անգղիա երկու աղագամ ճանապարհ-
հորդուլուն ընկերութիւն քաղաքական
բարեկարգութիւններէն սա վերագըր-
եալի խորին ուշադրութիւնս գրաւած
է: Կուղէի Լօնտօնի մէջիններուն վերայ
խօսիլ, ստիպիլ և այնպէս ծանօթու-
թիւնս այնչափ չէ որչափ որ Մանչես-
թըրիններուն: Հետեալաբար Մանչես-
թըրիններուն վերայ պիտի խօսիմ:

Մանչեսթըրի մէջ եղած բոլոր թան-
գարաններուն թիւն գրեթէ 15 կամ
աւելոյ կը հասնի: Գլխաւորն Գալա-
ֆիլտ կոչուած թաղին մէջն է, մինչ-
դեռ մէկալանք ճիւղեր են: Ասի եր-
կու մասանց բաժնուած է, Բէֆթէնս
և Լէնտիլի Լալլարըրի:

Գրասեղանին վրայ քանի մը օրինակ

թանգարանին մէջի եղած գրաւանց ցան-
կըն կայ որք կը կոչուին Գալաֆիլտի,
Ընթերցարան ուղած գիրքն կորչէ և
ստորագրութիւն տալով կառնու կը
կարդայ: Աս կերպիւ առնուած գրքե-
րն արգիլեալ է գուրս տանելու: Իսկ
Լէնտիլին (փոխ տալ) քաղաքացիէ մը
ապահովութեան կամ պատասխանա-
տըութեան ստորագրութիւն մը ներ-
կայանելով որ և է գրեանք պայմա-
նաւոր օրով կարդալու համար փոխ
առնուլ և հետեւին տանիլ:

Այս թանգարանն առաւօտեան
Ժամն (ալթըր) 8-30 էն երեկոյեան Ժամն
9 բայէ:

Անգղիոյ ամենեւեւիլ քաղաքներն
և կամ հանգանքը գրասեղաններուն
վերայ չարուած է և ուղղիլ առանց
ստորագրութեան կառնու և կարդայ:

Այս թանգարանին մէջ (Բէֆթէնս
տիւրալմէնթ) քանի մը Անգղիալան
լեզուաւ Հայերէն գործքեր կան, ինչ-
պէս Չալէնիլ Հայոց պատմութիւնն
թարգմանեալ յԱնգղիական կալիւա-
թալի պարսի թղթանէս Ալտալէ, Ե-
ղիլէ թարգմանեալ յԱնգղիական աշ-
խարհահռչակ պարսի Գ. Նիւմանէ ևն:

Յիւրալի առի մեծ օգուտ ունի հա-
սարակութեան, զի շատեր գրքերու
կը կարօտին որք կարող չեն գնել բայց
կերթան և ձրի կը կարդան: Ինծի
պատմեցին թէ շատ գործաւորք որք
մենք հոս համալ կը կուլմը, երեւելի
հեղինակութիւնք ունին որք հոս եր-
թալով և կարդալով հեղինակած են:

Եւ ինչպէս թանգարանն ու թան-
գարանին ծառաներն կը պահուին, —Ա-
սի կէտ մ'է որ Տաճկաստանի մէջ մեծ
գօտութիւն կը պատճառէ, բայց Անգ-
ղիաւոյ ուրիշ բան մը չէ ալ դիւրու-
թիւն կուլ քոտ իւրեանց բնական խելոյ
նոքա բանին ոչ թէ ներկայի՝ ալ ա-
պագայի ալ կը մտածեն, իսկ մեք մի-
միայն ներկայի:

Քաղքի բնակչայց ձրի, կաղի, աճիւր
և այլն տուրքերն ժողովուրդ պաշտօնէ-
ից չափաւոր ամսական մը կուտան (Տիգ-
րայիլի պէս անձ մը՝ որ Անգղիոյ կա-
ռավարութեան գրեթէ երկուրդ հիւն
է, 3000 ոսկի տարեկան կառնու կա-
ռավարութիւնէ) և մնացած ստակն
քաղաքական բարեկարգութեանց կը
նուիրեն, որոյմէ մին սա հասարակաց
ձրի թանգարաններն և ընթերցարան-
ներն են:

Միլթէ՝ ամթ չէ՝ մեղ որ թանգարան
և կամ ընթերցարան մի չունենամք.
ոչ թէ սրճանոցներու և խարաններու
մէջ եղած ընթերցարանք, որք ոչ թէ
ուսման ալ խմելաց կը ծառայեն (ձը-
գելով մէկըի որ Անգղիոյ ճաչարանե-
րն ու գրինտունները՝ հոստելի երեւ-
ելի ընկերութեան ընթերցարաններուն
կը հաւասարին և կամ անկողնաւորա-
բարար կը դերադանցեն):

Ուտի ամեն աղալիլն որք Հայ-
րենեայ խորեալութեան բարեկարգու-
նէն. այն նիլ թալիլեանց խորին ու-
շադրութեան ամենակարեւոր առարկայ
մը պիտի գտնեն:

Բարեհաճեցէք այն յօդուածիս Ձեր
ազատախօս էջերուն մէջը սիւնակ մի
չնորհէլ:

Միւս միտ անկեղծ

Յովհաննէս Գ. Ոսկերիչեան

10 հալտ. 1872 Կ. Պօլիս

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷՌՈՒ

ՅԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալաֆիլտա բէնէլիլիլ քաղաքներտա

Ե. 29 Խալիլ Գալաֆիլտա